Kuler, krutt og totalforsvarets etterslepskutt

Vedtatt av Høyres Studenters landsstyre 25. Oktober 2026

Å kunne garantere for innbyggernes sikkerhet er statens viktigste oppgave. Forsvaret i Norge er ikke godt nok. Verden er endret, regler er byttet ut med makt. Stormaktene har vist at vi ikke lenger kan gjemme oss bak traktater og suverenitetsprinsipp. I lys av krigen i Ukraina og Russlands stadig nye trusler mot nabolandene er det åpenbart at norsk og alliert beredskap og kampkraft må styrkes.

I en slik verden er ord og diplomati nødvendig, men ikke tilstrekkelig for å forsvare vår suverenitet. Vi har lenge vært gode på ord og diplomati. Gjennom mekling med terrororganisasjoner, krigsherjede land og humanitær bistand har vi fått merkelappene «fredsnasjon» og «humanitær stormakt». Denne politikken har tidvis vært preget av blåøyd naivitet og overdrevne ambisjoner, og den har kostet mye penger. Når myk makt ikke lenger danner et effektivt forsvar, må vi omprioritere og bruke mer penger på det som virker for å forsvare vår suverenitet i dagens, og ikke gårsdagens, verden.

Selv om tilliten til det norske forsvaret er høy i Norge, må vi styrke vår militære troverdighet overfor våre NATO-allierte og mot Russland. Den sikkerhetspolitiske situasjonen krever at norske politikere prioriterer å bruke penger på Forsvaret. Forsvaret har helt siden den kalde krigens slutt blitt nedprioritert og underfinansiert, og har over lang tid vært bygget som et spesialforsvar rettet mot utenlandsoperasjoner i regi av NATO og FN. Et slikt forsvar er verken særlig avskrekkende eller effektivt for å forsvare våre grenser.

Selv om bevilgningene har økt de siste årene, er verken investeringsnivået eller driftsbudsjettet til Forsvaret høyt nok. Anskaffelse av militært materiell tar lang tid, men materiellet har ofte lang levetid. Det norske forsvaret kjennetegnes av avdelinger som er kvalitativt gode, men Norge har alvorlige volumproblemer.

I. Kunsten av forsvarsøkonomisk planlegging

Frihet er ikke gratis. Kampen på statsbudsjettet er avgjørende for norsk forsvarsevne. Alle faglige råd fra Forsvaret er basert på et mandat, og spørsmål om budsjettstørrelse handler i bunn og grunn om hvor trygge man vil være. Forsvaret har grovt sett to oppgaver: å avskrekke fiender og, om nødvendig, å utkjempe en krig.

Så lenge vi er medlem av NATO, er Forsvarets viktigste og ufravikelige mål å kunne holde ut til alliert hjelp kommer. Greier vi bare å holde i 15 døgn når det kreves 30 for å lykkes, er nytten null. I praksis krever dette alene et betydelig høyere forsvarsbudsjett enn vi har

hatt. Utover dette må pengebruken på forsvar ta hensyn til return on investment. Forsvar er dyrt. Høyres Studenter mener målfunksjonen ble best definert i Fagmilitært råd fra 2019. Forsvaret må styrkes slik at det møter sikkerhetsutfordringene, og oppfyller NATOs kapabilitetsmål, og internasjonale bidrag må ikke gå utover nasjonal beredskap.

Høyres Studenter er generelt kritiske til prosentmål for pengebruk, også for forsvar. Prosentmål for forsvar har imidlertid den egenskapen at det fanger opp den militære prisveksten, og er en måte å unngå realkutt i Forsvaret på. Norsk BNP som nevner i brøken for ett enkelt år er likevel problematisk. Forsvaret bør ikke dimensjoneres etter prisen på volatile råvarer som nordsjøolje og gass. Prosentmål fungerer best over tid.

Høyres Studenter vil:

- Bruke minst 3.5 prosent av BNP på forsvar i tråd med NATOs mål, men først og fremst måle forsvaret i kampkraft.
- Sikre at Forsvaret bruker en større andel på drift i henhold til NATO målet på 20% investeringsandel.
- Øke ressursene til øving og trening.
- Gjennomføre større omprioriteringer på statsbudsjettet for å finansiere økte forsvarsutgifter, og ikke overskride handlingsregelen i fredstid.
- Heve beløpsgrensen for forsvarsprosjekter som legges frem enkeltvis for Stortinget (kategori 1-prosjekter) fra 1 til 3 milliarder kroner. Prosjekter under grensen behandles som kategori 2 og godkjennes av Forsvaret innenfor investeringsrammen Stortinget har vedtatt i langtidsplanen. Heve beløpsgrensen for konseptvalgutredning (KVU) og ekstern kvalitetssikring (KS1 og KS2) av forsvarsprosjekter fra 1 til 3 milliarder kroner. Prosjekter under grensen skal utredes etter utredningsinstruksen og kvalitetssikres internt i sektoren.
- Fullføre F24-reformen. Forsvaret skal ha fullmakt til å starte og gjennomføre alle faser i kategori 2-prosjekter, og reformen skal evalueres innen 2028.

II. Tettere samarbeid med våre allierte

For å styrke Norges sikkerhet og forsvarsevne er det viktig med et tett samarbeid med våre allierte. Vi er positive til å delta i det sikkerhetspolitiske- og forsvarsindustrielle samarbeidet i EU som et supplement til norsk NATO-medlemskap.

Standardisering av infrastruktur i samarbeid med våre allierte vil gi bedre effektivitet og interoperabilitet, slik at våre styrker kan operere sømløst sammen med partnerlandene. Norge bør jevnlig arrangere vinterøvelser og vintertrening for allierte, noe som gir verdifull erfaring i vårt krevende klima. Allierte styrker som kommer til Norge for å delta på militærøvelser, skal ikke møte byråkratiske hindringer. Et utrent forsvar er et svakt forsvar, og øving og trening må derfor prioriteres langt høyere enn i dag.

Sammen med våre allierte vil vi også gjøre fri ferdsel for alle sivile skip på verdenshavene til en særlig prioritert oppgave, noe som er essensielt for global handel og sikkerhet. Norge skal aktivt bidra i stående NATO-oppdrag hos allierte, som Icelandic Air Policing, for å styrke alliansens samlede forsvarsevne og vise solidaritet.

Høyres Studenter vil:

- Være positive til å delta i det sikkerhetspolitiske- og forsvarsindustrielle samarbeidet i EU.
- Samarbeide med allierte om å standardisere infrastruktur.
- Sikre at norsk infrastruktur er dimensjonert for å kunne ta imot allierte forsterkninger i en krise eller krig, med særlig vekt på transportårer, havner, flyplasser og annen kritisk infrastruktur i Nord Norge.
- Styrke totalforsvaret gjennom konkrete beredskapsplaner og øvelser mellom forsvaret, kommunen, næringslivet og sivile beredskapsaktører, slik at kritiske samfunnsfunksjoner kan opprettholdes i krise og krig.
- At Norge jevnlig skal arrangere vinterøvelser og vintertrening for allierte.
- Legge til rette for at allierte styrker ikke skal møte byråkratiske hindringer når de kommer til Norge for å delta på militærøvelser.
- Sammen med allierte sikre fri ferdsel for alle sivile skip på verdenshavene.
- Aktivt bidra i stående NATO-oppdrag hos allierte, som Icelandic Air Policing.

III. Skal lønne seg å gå inn i Forsvaret!

Forsvaret omtaler ofte sitt personell som «Forsvarets viktigste ressurs». Likevel har Forsvaret over tid slitt med både å rekruttere og å holde på personell. Mangel på personell gir større belastning på dem som er igjen, og gjør at flere slutter. Høy turnover gjør at Forsvaret må bruke mer tid på opplæring av nye, og mindre tid på øving, trening og videreutvikling. Flyene flyr ikke uten personell, fregattene seiler ikke uten personell og stridsvognene ruller ikke uten personell. Det er derfor ikke nok å øke forsvarsbudsjettene, vi må også øke rekrutteringen kraftig, og Forsvaret må gjøre konkrete tiltak for å rekruttere og beholde militært personell slik at det kan holde en høy operativ evne.

Verneplikten er en sentral del av den norske forsvarsmodellen. Førstegangstjeneste og verneplikt har stått seg godt lenge, og har i nyere tid gått fra å gjelde kun menn til å gjelde alle. Samtidig er det bare en liten andel av hvert årskull som faktisk tjenestegjør. Verden, og dermed tjenesten, har også utviklet seg slik at Forsvaret nå er avhengig av å holde personell i 16 og 18 måneder, mot de 12 som tidligere var vanlig, for å holde avdelingene operative.

Verneplikt er en av de største frihetsberøvelsene staten kan pålegge deg, og vi mener det er riktig at de som mister sin frihet for å bevare vår, blir kompensert for det. Derfor bør

det bli mer attraktivt å gjennomføre førstegangstjenesten. Tilleggspoeng i opptak til høyere utdanning er et viktig kompenserende tiltak. Regjeringen har vedtatt å halvere poengene for førstegangstjeneste fra to til ett fra studieåret 2028–2029. Høyres Studenter mener det er feil vei å gå, og at to tilleggspoeng må gjeninnføres.

Samtidig må det være flere veier inn i Forsvaret for ulike mennesker det kan være behov for. Flere offiserer har uttrykt at der det før var rom for at enkeltindivider med en rufsete bakgrunn kunne gjøre en sterk karriere i Forsvaret, er det nå nærmest umulig å gå i tjeneste uten plettfri vandel. Robuste mennesker som tåler mentalt trykk kan være en stor ressurs for Forsvaret i krise og konflikt.

Høyres Studenter vil:

- Gjeninnføre to tilleggspoeng i opptak til høyere utdanning for militær førstegangstjeneste.
- Kalle inn flere til militær førstegangstjeneste.
- Stille like fysiske minstekrav til førstegangstjeneste.
- Sikre at flere gjennomfører øvelser, kurs eller annen aktivitet i Heimevernet.
- I vesentlig større grad bruke Forsvaret som aktør der lærlinger kan ta fagbrev.
- At forsvaret i større grad skal vurdere spesielle kompetanser i den samlede vurderingen av rekrutter og ved sesjon.
- At Forsvaret skal rekruttere bredere enn i dag.
- Øke kunnskapen om Forsvaret blant vgs-elever.
- Innføre et obligatorisk kurs i militær motstandsevne for vernepliktige som ikke blir kalt inn til førstegangstjenesten.
- At det skal være flere muligheter for vernepliktige til å tjenestegjøre lenger enn ett år.
- Ha en kritisk gjennomgang av grad av sikkerhetsklarering for stillinger i førstegangstjenesten med mål om å gjøre flere aktuelle for førstegangstjenesten.
- Gjøre det mulig å søke seg til førstegangstjenesten frem til fylte 25 år.
- Legge til rette for at studenter kan tjenestegjøre i Heimevernet uten at det går ut over studieløpet.

For å bedre personellsituasjonen må man bedre situasjonen for personellet. Det skal være mulig å ha ektefelle og barn og opparbeide seg en god pensjon i Forsvaret.

Mange ansatte i Forsvaret har kommet spesielt dårlig ut når det gjelder pensjon, fordi store deler av inntekten har kommet som tillegg for vakt, seiling og øving som ikke har vært pensjonsgivende. Samtidig har Forsvarets personell plikt til å fratre stillingen etter fylte 60 år. Etter Høyesteretts dom i 2025 har myndighetene varslet at de fleste av disse tilleggene skal bli pensjonsgivende. Høyres Studenter mener dette må gjennomføres

raskt og fullt ut, slik at Forsvarets personell opptjener pensjon på lik linje med andre statsansatte.

I tillegg til lønn og direkte ytelser må en karriere i Forsvaret kunne kombineres med et liv utenfor vakt. Boforhold og fleksibilitet for familien er viktig. I dag lukkes de fleste dører til Forsvaret hvis personell går over i en sivil jobb. For å sikre nok folk bør det bli lettere å returnere til Forsvaret.

Til slutt bør anerkjennelsen av personell fra Forsvaret økes, særlig av veteraner. I tillegg til generelt bedre vilkår og oppfølging av dem som har tatt stor personlig risiko på vegne av vår felles frihet, ønsker Høyres Studenter å gi dem mer anerkjennelse i hverdagen. Ett av tiltakene fra offentlig side bør være egne veteranrabatter på offentlige tjenester. Dette er imidlertid ikke uttømmende for hva styrket anerkjennelse og ivaretakelse av veteraner skal innebære.

Høyres Studenter vil:

- At Forsvarets ansatte skal sikres en rettferdig pensjonsopptjening på lik linje med resten av staten, og at vedtaket om pensjonsgivende tillegg gjennomføres raskt og fullt ut.
- At Forsvaret må bedre sine lønns- og arbeidsvilkår slik at den negative trenden med høy personellomsetning snus, og at vilkårene er i tråd med kompetansen og ansvaret personellet har.
- Legge bedre til rette for å rekruttere og beholde militært personell i Nord-Norge, blant annet gjennom forutsigbare arbeidsvilkår og gode rammer for bolig og familieliv.
- Gjøre det lettere for tidligere forsvarsansatte å søke seg tilbake til Forsvaret.
- Ved offentlige rabattsatser innvilge veteraner fra internasjonale operasjoner den maksimale rabattsatsen.
- Forbedre boforholdene for militært personell.
- Utrede muligheten for å bedre situasjonen for gravide i Forsvaret.
- Sørge for at Forsvaret har nok utstyr både for aktivt personell og reservister.

IV. Materiell og industri

Vi står overfor en tid med økende global usikkerhet, der nasjonal sikkerhet og økonomisk stabilitet er avgjørende for Norges fremtid. For å sikre landets interesser og bevare vår selvstendighet må vi ta strategiske beslutninger som styrker vår posisjon både nasjonalt og internasjonalt.

Oppbyggingen av Forsvaret må kunne gjøres raskt og effektivt. Det innebærer å gi Forsvaret større frihet gjennom unntak fra regelverk som forlenger prosessene unødig.

Opprustning i forsvarsindustrien kan ikke være underlagt de samme kravene som andre offentlige prosjekter. Dette er kritisk for at forsvarsevnen skal kunne bygges raskt.

For å redusere kostnader og øke effektiviteten vil vi i større grad kjøpe «hyllevare» fremfor spesialtilpassede løsninger. Ved å bruke eksisterende produkter og teknologi som allerede finnes på markedet, kan vi spare betydelig tid og penger. Standardiserte innkjøp gir også bedre tilgjengelighet og pålitelighet.

Samtidig er ikke forsvarsmateriell et vanlig frikonkurransemarked. Sektoren kjennetegnes av større markedssvikt og proteksjonisme. Av beredskapshensyn må Norge ha en viss hjemlig forsvarsindustri, og hvis denne skal oppnå tilstrekkelige stordriftsfordeler må den kunne eksportere. Realiteten er at ulike typer gjenkjøpsordninger er tollmuren vi må betale for at norsk industri har adgang til dette markedet. Det er allikevel vesentlig at næringspolitikk for norsk industri må gjøres mest mulig kostnadseffektivt, og med vekt på å sikre norsk beredskap.

Til slutt må vi redusere avhengigheten av varer og tjenester fra land vi ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med. Vi må støtte opp under EUs strategiske autonomi, slik at vi ikke blir sårbare for politiske eller økonomiske pressmidler fra utenforstående aktører. Ved å styrke egne forsyningskjeder og investere i europeisk produksjon kan vi bygge en mer robust og sikker fremtid for Norge.

Høyres Studenter vil:

- Kraftig redusere den regulatoriske byrden for Forsvaret, ved å gi forsvaret betydelige unntak fra krav laget for sivile problemstillinger, samt opprette hurtigspor for raskere saksbehandling i saker av sikkerhetsmessig art.
- Etabler et hurtigspors beredskapshjemmel for ekspropriasjon til forsvarsformål, hvor borgeren tilstås full erstatning, jf. Grl. § 105.
- Bevare statlig aksjemajoritet i Kongsberg Gruppen og andre selskaper som er av kritisk sikkerhetsmessig betydning for Norge.
- Overføre eierskapet av Folketrygdfondets Kongsberg-aksjer til Nærings- og fiskeridepartementet.
- I større grad kjøpe «hyllevare» for å redusere kostnader.
- Samarbeide mer med andre land ved større investeringer.
- Samordne europeiske innkjøp av materiell rundt et mindre sortiment.
- Redusere avhengigheten av varer og tjenester fra land vi ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med, og støtte opp under EUs strategiske autonomi.
- Avvikle tradisjonelt gjenkjøp som virkemiddel i store anskaffelser. Norsk industri skal i stedet sikres gjennom industrisamarbeid og leveranser til selve programmet.

- Sette frister for gjennomføring av gjenkjøpsforpliktelser, og sanksjonere forsinkelser.
- Ikke stille krav om gjenkjøpsordninger og industrisamarbeid i mindre anskaffelser.
- I større grad åpne for kjøp av materiell fra norsk forsvarsindustri.
- Opprette en egen innovasjonspott i Forsvaret for utprøving og anskaffelse av ny teknologi og innovative løsninger fra norske oppstartsbedrifter og mindre selskaper.

V. Forsvaret må tenke nytt

For å møte utfordringene i en stadig mer kompleks og usikker verden må vi tenke nytt og handle proaktivt for å styrke Norges sikkerhet og forsvarsevne. Det innebærer nytenkende tiltak som vektlegger samarbeid, spesialisering og best mulig utnyttelse av våre ressurser.

Et eksempel for å utnytte ressursene bedre, er å i større grad delegere ansvarsområder mellom våre nordiske allierte for å fremme spesialisering og stordriftsfordeler. Ved å utnytte hverandres styrker kan vi oppnå bedre resultater og økt effektivitet. For Norges del betyr dette en økt prioritering av sjømakt, hvor vi har en sterk tradisjon og ekspertise. Samarbeid med våre nordiske naboer vil styrke vår samlede forsvarsevne og bidra til økt sikkerhet i regionen.

I en verden der truslene er mer omfattende og sammensatte, handler kampen også om sannheten. Flere autoritære land legger store ressurser i psykologiske operasjoner med desinformasjon og demoralisering av vestlige befolkninger. Norge må aktivt motarbeide utenlandsk påvirkning. Derfor ønsker vi å opprette en myndighet for psykologisk forsvar etter svensk modell, som kan motvirke desinformasjon og påvirkningsoperasjoner og bidra til at befolkningen er godt informert og motstandsdyktig mot forsøk på destabilisering.

For å styrke vår tilstedeværelse i internasjonale fora vil vi jobbe for flere nordmenn i internasjonale staber. Det gir bedre innsikt og innflytelse, og sikrer at vi er representert i beslutningsprosesser som påvirker global sikkerhet.

Vi ser også verdien av å bevare inaktive anlegg som ekstra kapasitet ved behov, fremfor å selge dem eller bruke dem til sivile formål. Opsjoner har en verdi, og nytten ved å konvertere dem til andre formål er vanligvis svært begrenset.

For å ta hele landet i bruk må vi også tenke nytt om verneplikten. En gang i tiden var det en forventning om at hele landets vernedyktige befolkning skulle avtjene verneplikten, noe som ga en allmenn dannelse i disiplin. I dag gjennomfører bare en liten del av hvert årskull førstegangstjeneste. Høyres Studenter ønsker å utrede en plikttjeneste basert på

verneplikten, der målet er at alle i hvert årskull skal bidra med samfunnsnyttig arbeid i 12 måneder etter videregående skole. Dette kan være arbeid i Forsvaret, helsevesenet, Sivilforsvaret, sosialt arbeid og infrastruktur. En slik ordning vil styrke samfunnet som helhet og gi unge mennesker verdifulle erfaringer og ferdigheter, og en god start på yrkeslivet.

Høyres Studenter vil:

- Videreutvikle det nordiske forsvarssamarbeidet (NORDEFCO) fra koordinering tilcoperativ samordning, inkludert etablering av et felles nordisk operasjonssenter med delegert kommandomyndighet over styrker landene stiller til rådighet, og en nordisk planstab.
- Samordne nordiske anskaffelser av våpensystemer og materiell der landene har samme behov, slik at vi kjøper samme systemer i større skala og kan dele vedlikehold og utdanning.
- I større grad koordinere og delegere ansvarsområder i Norden etter geografiske og kompetansemessige fortrinn, herunder en økt prioritering av norsk sjømakt.
- Opprette en myndighet for psykologisk forsvar etter svensk modell.
- Jobbe for å øke tilstedeværelsen av norsk personell i internasjonale staber.
- Delegere ansvar for romdomenet til Luftforsvaret.
- I større grad bevare inaktive anlegg som ekstra kapasitet ved behov, fremfor salg eller sivile formål.
- I større grad legge til rette for at sivil infrastruktur også kan brukes militært, for eksempel ved utforming av veier etter modell fra Sveriges Bas 90.
- Ikke tillate salg eller bygging av sikkerhetsrelevant infrastruktur og eiendom til land vi ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med.
- Utrede en plikttjeneste med utgangspunkt i verneplikten på 12 måneder, der målet er at alle i et kull skal bidra med samfunnsnyttig arbeid, for eksempel i Forsvaret, helsevesenet, Sivilforsvaret, sosialt arbeid og infrastruktur.
- I større grad forske på og utrede muligheter for høyt volum til lav kostnad, for eksempel droner.